

BOGNÁR ANTAL
**A küldönc,
 avagy a szívbe írt tudás**

Egy húszévesforma fickó jelent meg a fejedelem íródeákja, Kálmus előtt az Úrnak 1716. esztendejében a remetelakban, a kamalduliak Grosbois melletti kolostora szomszédságában, ahova száműzetésük ötödik évében visszavonultak. A pártfogót, a Napkirályt a jól tartott, élvezet, hálátlan udvaroncok ebben az évben temették el nagy gyorsan, ugyanolyan sietséggel, ahogyan ő szokta volt ridegen túltenni magát minden rendű-rangú hívei, udvarhölgyei, fiai, katonái halálán, mint ahogy az eb rázza le a vizet – mert mindenél fontosabb a kujtorgás zavartalan folytatása.

Vajon ez a suttyó lenne az, aki mindent tud és sohasem hal meg, ahogyan – maga előtt is titkolva és hosszú időre eltemetve felismerését – a mi Kálmusunk, a kamarás mindjárt megsejtette? Az a göndör fürtű legényke volt mégiscsak, a maga valójában, az elveszett fiú? Akiről a fejedelem egyszer szemérmes és szomorú vallomást tett: mindig olyan fiat akartam, aki beteljesítő lesz... Elejtett, szomorú, folytatás nélkül maradt vallomás volt az – mert fiacskáját, az elsőt, akinek holt hírét keltették piciny korában, nem is ismerte. Ha ugyan megholt valóban, atyjától távol; ahogyan megszületett...

A másik kettőre pedig, akiket ugyancsak elragadtak tőle – bár hangosan nem mondta, apa nem mond ilyet –, nem illett a magasztos álom... György mulya lett, József meg – aki egyszer elszerencsétlenkedett azért Erdély határára, s a csapatával tartó Kálmus is legalább hazája köpönyegét láthatta – önféjű és léha.

A földön minden korban megjelenik néhány személy, akiknek szavai és cselekedetei tisztán bizonyítják, hogy ők más rendből valók, mint mindenki más. De itt most semmi sem árulkodott róla, hogy egyáltalán bárminek a beteljesítője egy ilyen, pelyhedző állú, szűk harisnyás ifjonc lehetne, aki – Kálmusunkat igen meghökkentve, az éji órán majdhogynem ráijesztve – félszeg mosollyal támasztotta az ajtófélfát.

Micsoda az ember ilyen korában, húszévesen? Éretlen tacskó!

Igaz, a mi Kálmusunk csak tizenhat volt, mikor a fejedelem belső inasául maga mellé vette, és épp ilyen idősen, mint ez itt, elhagyta hazáját, urával tar-

tott Lengyelországba. Ahonnan Rákóczi a szabadság diadalútjára egykor elindult... Életre szóló a szív döntése akkor is, ha bölcsesség, belátás még messze van. „Nemde atyám is épp a húszat töltötte, amikor valóságosan atyává tette a gyermekáldás... Ha ezt csak megüzenték is neki” – somolygott a küszöbről a jövevény, mint aki olvasni tud a gondolatokban.

Se szó, se beszéd, csak elibém áll? – tanakodott Kálmus, miképp előbb még félt, majd hüledezett. Csak valami fontos küldönc lehet az ilyen...! Vagy rájuk küldött alamuszi rosszakaró?! S ha hamis vagy rosszban sántikál, azt ő minden időkből jobban megítéli jó uránál! Ettől megnyugodott kissé.

A fejedelem, kinek jelenleg „comte de Charoch” vagy „Sárosi gróf” hivatalos titulussal kell beérnie (de akit az íródeák atyja helyett atyjának választott) fenn járt éppen az orléans-i hercegnél, mert mióta híre kelt a török hadi készülletnek, és felragyogni látta a remény csillagát Erdély felett, terveket szövögetett, és kész volt kiszakítani magát a mentségül talált, áldásos kontemplációból. Tudta a fejedelem akkor is, mi előbbre való, amikor kezdetben Párizsban forgolódott. Mondhatták nyársat nyelt, gáncsoskodó kegyencek élehetetlenek, mert távol tartotta magát az intrikáktól, hümmöghettek nagyság és nemesség ádáz hibalesői, hogy, hm, mindenesetre szerény és mértéktartó, no, de akik az uszályába tartoznak... Ő kíméletlenebbül látta önnön magát bárkinél – mert nem a földi bíró szemével nézte. Itt jegyezte le, a kolostorban: „Ha jól meggondolom, valójában a színházi komédiások életét éltem, papok társaságában a keresztényt játszottam, katonák közt a katonát, politikusok közt a politikust alakítottam. Hazudoztam és hízelegtem a nőknek, s akik nekem tetszeni vágytak, azok tetszését hasonlóképpen igyekeztem megnyerni. Íme a világi tudományra való törekvés...”

A kamalduliaknál megtalálta a csöndet a maga feletti kíméletlenséghez. Mostanáig...

És mintha a vándor – ez a betolakodó imposztor, írnökunk némaságának meglopója – e tűnődését is értené, szól: „Atyám szíve egyszer ide fog visszatérni!” Amitől a mi Kálmusunknak elkerekedett a szeme, zibbadás állt a fél feje tetejébe – de ekkora meghökkenés ezúttal a nyelvét is megoldotta, mert hiszen ha kutyahúsége a személyhez kötötte, annak másik istrángja meg oda húzta veszettül, ahova ura remél épp Törökországból visszamenni fejedelmi dicsőségben: „Hát nem Erdélybe?! Nem Erdély a legerősebb rajzolat szívében?”

A különös látogatás, mely aztán messze belenyúlt az éjbe, tartogatott még más meglepetéseket is, de a jövővénynek szinte meg sem kellett válaszolnia Kálmusunk ámuldozó-rémüldöző kérdéseit, mert minden újabb szólásával fényesen igazolta nemcsak egyforma bennfentességét hadi és házi dolgaikban – amelyek felől egyébként értesülések vígan összeszedhetők, és felkészíthető lenne velük a beférkőzésre, további szimatolásra utasított kém –, de beszédével már-már látnoki képességét is csillogtatta, mindig nagy tisztelettel emlegetve a fejedelmet, akit nagy természetességgel nevezett atyjának. A válaszok ilyenformán szóba nem foglalva is szinte maguktól adódtak. Kiléttét Kálmusnak nem volt miért külön firtatnia. Kérdezte volna meg talán az ismeretlen, netalán igaz a szóbeszéd, hogy mihaszna bátyjainak csak a féltestvére ő, aki a szegény elhalt elsőszülött Rákóczi-ivadékkal ugyanegy napon született, de más anyától, egy Thököly lánytól? Azt sem várta már, mint a hús-vér kísértet betoppanásakor, hogy bár nyitna rá ajtót kocsis vagy szolgál, hadd dörgölhesse meg a szemét, álmodott-e, vagy hadd ijessze el vele az ipsét, sőt inkább reménykedett minél hosszabb maradásában, mert úgy érezte, messzi célja van jövetelének, s amit talán rábíz, egyszer hasznára lehet még a nagyságos fejedelemnek, hazatérésüknek, a hazának s a világnak. Az embereknek.

Így is lázasan kereste-kutatta azért közben, mi lenne áruló jele netán a csalásnak – kicsit haragudott érte saját magára, de közben boldogsággal töltötte el, hogy elővigyázatossága olyan makacs, kiirthatatlan, mint kert alján a csicsóka. (Hol volt még akkor a vigasztalan földön járás rezignáltságától, ami majd negyvenévesen fogja el Rodostóban, miután fél élete telt el idegenben, hogy lejegyezze: „...mintha másutt mind meghaltak volna, csak mi élénk. Pedig ha jól meggondoljuk, mások élnek és mi csak aluszunk!”)

A fejedelemnek – aki negyven sincsen –, lám, új erőt ad a tenniakarás!

Nos, a rejtélyes küldönc beszámolója képességeiről... Elvégre tudhat sok apró részletet akárki a tencsényi csatáról, hiszen a történeteket oly könnyű szétszálaznia vagy csokorba fognia annak is, aki tán táját se látta, mert sokan adták tovább így vagy úgy a baljós eseményt, amikor a Heister generális seregével szemben indított csatában a fejedelem lova felbukott, és Rákóczi ájultan esett le hátáról. Mivel a legtöbben azt hitték, hogy meghalt, az egész had szétfutott.

Ami a lényeg s a legfőbb baj, akkortól fogva kezdett leáldozni a kuruc seregre.

Még azt is megtudhatta valahol, aki kíváncsi volt rá, hogy Hermina-apon vívták 1708-ban azt az ütközetet, augusztus 3-án. De ez a fiú másféleképp beszélt róla.

A kései óráról is megfeledkezett kamarás moccanatlan hallgatta beszámolóját egy toscanai nyári napról, melyen parasztfiúkkal, nagyobbak, kisebbek vegyesen, varjufészket keresnek a füzesben, rákerül a sor, felküdik a jegenyére, és már amikor a tolvajlétrát tartó kezekre, majd társai vállára lép, pontosan tudja, hogy le fog zuhanni. Tudja, de nem tehet ellene semmit, nincs is benne akarat hozzá. Mert mielőtt nyekkenve földet érne – látja a távolban, mintegy árnyként, a lovast, aki csak ezáltal menekülhet meg a főparancsnoknak visszahívott, kegyetlenségéről hírhedt, vén Heister generális elől! Csak akkor hogyha ájultan lehanyatlak – pontosan akkor, amikor engedelmesen ő is mindjárt le fog esni, vele párhuzamban... Megmagyarázhatatlan rendelése szerint egy felsőbb akaratnak.

Tizenkettedik évében járt akkor, így mondta. És Hermina-nap volt. Atyja valóban úgy hanyatlott le lováról, ahogyan a fiú látta.

Heister! Sigbert Heister táborszernagy (akkor még ezredes) volt az, akinek egykor a havasalföldi vajda kiszolgáltatta Mikes Pált, s Heister csapatta le a fejét Fogarason. A mi Kálmusunk ekkortól maradt félárva özvegy anyja, Torma Éva mellett, tizenkét évesen. Rég feledett fájó titkát horzsolta fel a hivatlan vendég vallomása.

Sokáig szentül hitte, hogy amikor egyszer elkékülten szedték ki a Vágból, mert egy vízbe ejtett keszkenő elkaparintásához belelábalt, és nyakánál fogva akadt fenn egy benyúló villás ágon, az a nap atyjának vesztő napja volt; a napot pedig kiszámította, amikor az ítéletnek utána tudtak járni; talán az óra is ugyanaz (kérdezte eleget a vesztőhelyi szokásokat)... A perc elképzélése, újra meg újra, mindig délután volt – de a zsongás, az ébredő természeté, ami fülét a cserje mélyére húzódva betöltötte, a kora reggel, mikor a pityegő madarak egy sóhajtasnyi időre egyszerre elhallgatnak, illedelmesen. Jön a teli nap. A teli nap jön, Nap uraság. És azután folytatják az oktondiak, mintha mi sem történt volna.

Mostohaapa jobb került Kálmusnak, mint jó Ferenc urának, akitől még édes hűgát is mindjárt erővel elszakították.

Katolizált Kálmus is, mint a fejedelem, mégpedig épp nevelőatyja hatására, de a kis Rákóczi Ferencet bizony a folyton kétfelé paktáló Thököly magával hurcolta Bécs alá is a pogány sereggel, amikor végigpusztította a bányavárosokat, s ezalatt a gyermek vesztét próbálta félszívvel kimódolni, hol méreggel, hol rádólni hagyott nagy sátorral, egyszer pedig egyenesen kezesnek kínálta Konstantinápolyba, mikor már kezdett kitelni a hitele a töröknél is. A maga német túszt pedig, Heissler generálist Thököly, aki „szívét a nadrágjában hordta”, kicserélte Zrínyi Ilonáért, a fejedelem anyjáért, akit úgy adtak ki Törökországba, hogy Ferencsel nem találkozhattak: a fia el sem búcsúzhattott tőle. Anyja oldalán ott állt a várfalon tizenkét évesen, amikor Zrínyi Ilona Munkács várát védte a némettől, és jó két esztendőn át meg is tartotta.

Olyat meg nem merne kockáztatni itt ez a fürtös fejű küldönc, akárki, hogy a fejedelem fiának hazudja magát! Egyszerű a próba: ha bevárja, s akkor áll elő vele, kicsoda... Azt viszont most már valahogy Kálmus sem szerette volna, hogy valaki itt érje nála, vele. Nyilván nem is azért toppant be hozzá, hogy őelőtte felfedje magát. Akkor sem, ha herceg, akkor sem, ha nem az!

„Tudja meg, kegyelmed, hírt hozok – lépett előbbre az ifjú. – Hírt, mely atyám bizalmasára tartozik, senki másra. Vagyis arra, aki a szívbe írt tudásra méltó.” Kálmusunk a fülét tágra nyitotta, mert mint az éberséggel a tetten érésben, az értesüléssel is kipuhatható szándék és esély, nem megvetendő előny ez a mindennapi diplomáciában. Neki is már a Márvány-tengernél járt az esze, és a marseille-i kikötő felé vitte volna a lába, hogy bár nagy kerülővel, de közelebb férközhessen a kedves helyhez, melynek minden, mégoly apró hírébe a viszontlátásáig belereszket a lélek. Hírt hall majd nyilván – gondolta – járható utakról, pénzről, társzekerekről, fegyverekről és emberekről.

„Félúton beértem atyám földi napjait – hangzott el a látogató talányos bejelentése. – Eddig megélt napjainak nagyobb fele tartozik immár az összetartozásunk idejére, mint magányos életéé énelöttem. Akkor is, ha semmit se tud rólam. S mert ez nyilván így is marad, tudnom kell, ki marad mellette utolsó napjáig. Ki lesz az, aki gyámolítása, a fiúi törődés kötelmét helyettem, miattam és nevemben elvállalja a hátralevő esztendőkre.”

Kálmusunk megbámult már fafaragókat vésés közben, bogozott fejcsóválva ördöglakatot és boszor-

kányöltést, cifráztak előtte muzsikát és táncot, sok tudós beszédet is hallott már, de ehhez fogható kalkulust fel sem fogott elsőre. Egymás napjainak áttötegetése apa és fia közt?! Csalatkozott a látogatóban.

Nem is sejtette még, hogy ennél nagyobb csalatkozásban lesz részük, mert mire a jövő év Gallipoliban találja őket, lelohad a törökök puskaporos kedve, és szertefoszlanak a fejedelmi álmok. Huszonhét évesen elébe megy a korai és végleges megöregedésnek, megsavanyodásnak; pont ellenkezőleg, mint jó ura, aki huszonhét esztendősen, 1703-ban kezdte meg élete vállalkozását népe sürgető hívására, hazája szolgálatában. Azután nyolc évvel később istene ugyanazon az úton vezérelte ki Magyarországból, sok személyzettel és nagyszámú udvarnépével, melyen három szolgától kísérve a háború megkezdésére bevezérelte. Saját kemény szavaival: egy magánember vétkeiktől szennyesen ment be oda, egy fejedelem vétkeiktől terhelten tért vissza Lengyelországba.

Kedvetlen évek sora jön ezután az örmény negyedben, hosszú-hosszú esztendők maradnak arra hű íródeákjának és kamarásának, Kálmusunknak, hogy naplóját írva és a megírtak mind nagyobb darabjában ide-oda lapozva keresgesse, mi történt *ezten* nap, *ezten* időben, ebben vagy abban az esztendőben, ami megkopottan vagy kifényesedve viszontatért, mint kötelen forogott súlyzó.

Egy különös képességekkel megáldott, sok nyelven beszélő, drágakövekkel ismerős, jövőbe látó, a francia mellett a perzsa, az orosz, a portugál királyi udvarba bejáratos grófról szállingóznak híradások Rodostóba is, Kálmus hall felőle ezt-azt, de óvakodik ura fülébe eljuttatni, mert gyanúra adna okot, hogy transzszilvániai fejedelmi sarjnak mondja magát, aki az utolsó Medici, Gian Castone környezetében cseperedett fel, Toscanában, és a sienai egyetemen végzett. Sőt érkezik olykor – sosem mutatkozó, hanem találomra közvetítőt kereső – futár is a régi küldöncnek tulajdonítható üzenettel, ritkábban még írás is „N. N.” szignóval, de a mi Kálmusunk inkább úgy tesz, mintha nem lennének.

Csak az aranyszelencében biztos, abban, hogy azt ő küldte el végezetül.

Mert maga Rákóczi is megroskadt ezalatt, reggel misét hallgat, ebédig az időt olvasással, irkálással tölti, délután farigcsál, mint egy mesterember, dörög, néha még vadászik. A fantazmagóriák – ame-

lyekbe haza is fenekedve hazavágyó, messze is bágyadtan messze kívánczó szívét könnyű volt belehajszolni (hogy Dalmácián és Bosznián keresztül megy be Magyarországra zsoldosokkal, avagy hogy kalózok révén alapít fejedelemséget egy szigeten) –, szertefoszlottak. Nincs több kényszer. Sem odakint, sem idebent. De azért a hallgató, a néma is – valamire hallgat. Közlendője nincs többé, csak a szívbe írt tudás szava.

Ó, nem azért, hogy vívni, győzni, élni segítsen!

Mert az élet is csak beszéd. Üresé üres. Magvasé magvas. Ha hangos, ha néma.

Fiait emlegeti néha, amikor forró, nyári délben elszunnyad, s hűs tengeri szél legyinti meg a Márvány-tenger felől: hol késnek?

Már húsz éve eltemette a nagyságos fejedelmet – Rákóczi Ferenc 59 éves korában hunyt el, 1735-ben –, szívét kívánsága szerint abban az aranyszelencében Grosbois-ba küldte Kálmus, testét pedig anyja mellé tették le a galatai Szent Benedek-kápolnában. Amikor atyja meghalt, azt a szelencét csakis ő küldhette egy futárral.

A bujdosók közt maholnap a mi Kálmusunk lesz a rangidős, a bujdosók „basbug”-ja, amikor egy hír, egy város rettenetes pusztulása eszébe juttatja a látnokot, az adeptust, aki valaha a kamalduliak grosbois-i kolostorában oly váratlanul meglátogatta és rábízta különös titkát.

Konstantinápolyba 1756 januárjában jut el az értesülés a lisszaboni földrengésről. „Lisbona városa a retentő földindulásba elsüllyedett és elromlott vala. Egy nagy darab részit a földi tűz megemésztette. A templomok tele voltak néppel, mivel innep volt; a templomok reájok estek. Az egész város cinteremmé változott egy órában, és eltemette lakosít. Az utcákon hintók emberekkel, lovakkal elsüllyedtek. ...Még a föld alatt való tűz is kiütötte magát az utcákon.” Mekkora erő az, amelynek játékszerévé válhat nemcsak az ember, de amely megunt játékként szertedobálhat városokat, bennük a házakat, templomokat? Mit szegezhet a vak természet ellen az, aki – a titokzatos herceg legutóbb, állítólag, mint sejtelmesen üzente, ebben sáfárkodott – valamiféle tűzgépből akar erőt csiholni, mely hevített gőzzel járó masinát készítenet haladásra?

Valami a torkát szorongatta. „Ami földből való, annak földdé kell lenni” – füzi hozzá, mert ugyanekkor kapja meg a hírt, hogy a fejedelem György fia, ki

Terislaw gróf néven élt Párizsban, elhalálozott. Járt náluk Rodostóban ő is 1728 márciusában, de hát még imádkozni sem tudott magyarul... (Józsefet pestis ragadta el még a nevezetes hadi úton, Csernavodánál, három évvel apja halála után. Egy lánygyermek maradt utána, aki apáca lett. „Esze szép volt, szíve jó – jegyezte fel róla Kálmus. – De a haragról soha meg nem intették. Noha az mingyárt elmúlt, de gyakorta jött elé. Se azt néki nem tanácsolták, hogy kívánja magát szerettetni másokkal. Egyszóval, ha az atyja nevelhette volna, mind más természetű lett volna.”)

Kíváncsiságból utánaszámol: a rejtélyes herceg, Rákóczi első, titkos fia – ha él még –, az adeptus (aki a temetés óta nem kereste) ez évben érte utol és hagyta le atyja földi napjainak számát, ekkor lett 59 éves, pontosan annyi, ahány évesen atyja visszaadta a lelkét a Teremtőnek.

Különös, különös!

Annyi sok év után sem tudott dűlőre jutni felette, megérezheti-e *valóban* a fiú apja az időtti nagy baját, halálos veszedelmét, ahogyan a régi küldönc érezte meg atyja leesését, ő pedig, hogy fejét vették.

És a még nagyobb rejtély: hiheti-e, hogy *valóban* segíthet, ahogyan a herceg állította?

Mert ez volt az a különös tan, amelybe a vendég éji órán beavatta: a circulusok vagy periodus vitalisok lelkünkbe rótt törvénye. Ama felezőidőig, melyet akkor neki megjelentett, a fiúnak nincs teendője apja iránt. Akkortól kezdenek összenőni fogyó napjaik. Míg csak egy újabb korváltón, amikor atyját leélt esztendőivel utoléri és elhagyja, gyarapítani nem kezd külön idejét az apátlanságban. Mert az apa addig minden volt már, amivé a fiú majd csak lehet, de onnantól már semmi sem, ami a fiú lesz őutána.

De a mi Kálmusunk a különféle számítások okkult tudományát félve fogadta, ura előtt titkolta, és még a Gallipoliba tartó hosszú hajóúton is mérgesen elhessegette magától! Berzenkedett attól is, amit az ő esetére mond.

Ha ugyanis az apa előbb elhal, mintsem a fiú elérné napjai felét, a fiú akkor olyan koráig vagy apa helyett apát keres magának – pontosan úgy, ahogyan ő cselekedett. Vagy pedig fejébe veszi, hogy apja helyébe lép. Amilyen utat a fejedelem választott, elfogadva a rá mért küldetést. Hiszen atyja, I. Rákóczi Ferenc az ő születése után alig három hónappal eltávozott az élők sorából.

„A török császár azt meg nem engedi, hogy az atyának gazdagsága a fiára szálljon. Minden pasának az örökje a császáré, és abból annyit ad a gyermekeknek, amennyi elegendő, hogy élhessenek” – jegyzi fel Kálmus 1749. október 21-én. Nem kisebb gátlástalansággal bánt el a császári hatalom a fejedelem atyjával és nagyanyjával, majd özvegyével, Zrínyi Ilonával: csak hatalmas birtokfelajánlások árán tudták megváltani, hogy hűtlenségük szándékát ne kérjék rajtuk számon.

Az apák pedig nyilván mind olyan fiat szeretnének, aki nem hal meg soha. Fiak vágya, hogy általuk az atya marad(jon!) élő mindörökkön.

Két eszmény, mely beteljesíthetetlen. De a szívbe a törvény erejével íródik be mind a kettő.

Kálmusunk hazája földjét sose látta többé, írásai-

ból is csak hajlott korábban juttathatott haza párat. Megsejtette talán, hogy száműzetésében milyen sokáig lesz magányos foglalkozása az élet dolgainak, hazavágyakozásának fiókba tett levelekbe foglalása, amikor megfogalmazta a legelsőt?

„Gallipoliból, Anno 1717. 10. Octobris” – írta fölébe.

S aztán: „Édes Fiam...!” Majd ezt gyorsan áthúzta, helyébe erélyes kézvonással: „Kedves N. N.!”

Hosszas töprenkedés után ezt is áthúzta, s nekilátott: „Édes NÉNém...”

(Mert minden körülmények között, békében és háborúban, másoktól elszakítva vagy másokkal összezárva, hangot kell kapjon a szívbe írt tudás. Legyen írásom is ehhez adalék.)

IZSÓ ZITA

döntés után

*a váróteremben láttam őket,
még a beavatkozás előtt.
Gesztusaik elárulták,
hogy alapvetően békés az életük,
köztük soha semmi vihar nem dúl,
a nő alján nincs is felkavarva a cukor.
A férfi szeme tökéletes kék,
a tó látszódnak át így a léken,
ha sikerül végre feltörni a jegét;*

*fogai még nem koptak meg,
pont olyan csipkézettek,
mint néhány tengeri kagyló széle,*

*látszik rajta, hogy már sok nővel csókolózott,
de enni egyik után sem tudott,
talán mert félénk, alkalmi gyáva,*

*és hiába kérné tőle a lány, hogy menjenek el,
később jöjjenek vissza,
vagy gondolják még egyszer át;*

*azt sem venné észre,
hogy ezek nem kérések.
kényszerleszállást végző imák.*

feltörni a mélybe

*tekintetemre csukódott az összes könyv,
húsrá az állati állkapocs.
a föld egyre kisebb lesz, ahogy forgatod,
forgatod, mint szádban a cukrot,
fogadj be, uram,
nem foglalok sok helyet.
tudom, nem dobsz el magadtól,
nem szemetelsz.
összegyűjtesz a rétről, a kocsmából
esküvői képekről, szerelmem öléből,
az iskolapadból, minden mocskos sarokról
összegyűjtesz,
és ringatsz, mint időt
az emlékezet,
és ha kiderül, hogy nem vagy, megsiratlak,
mint anya a meg nem született gyermekét,
addig is nagyon vigyázok rád, istenem,
ígérem, az én képemre és hasonlatosságomra
képzellek el.*